

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-utca 13. szám.

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek **minden egyes szóért**, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek **egész oldal 16 frt**, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrészes oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

HIVATALOS RÉSZ.

Az esztergomi tanítóképzőben az írásbeli képesítő vizsgálatok május 23. és következő napjain tartanak meg. A szóbeli június 1-én veszi kezdetét. Azok pedig, kiknek a képesítőt megelőzőleg osztályvizsgálatot kell tenniük, azt május 20-án tehetik. A képesítőzni szándékozók május 10-ig szóval vagy írásban jelentkezzenek az igazgatóságnál. A többi magánvizsgálatok június második felében lesznek. Ezekre június 15-ig lehet jelentkezni. Guzsvenitz Vilmos h. igazgató.

Képesítő-vizsgálat. A nagyvárad kir. róm. kath. tanítóképzőnél az 1897—98-ik tanévre tartandó képesítővizsgálatra jelentkezők kellően (születési, tanulmányi, erkölcsi, szolgálati, tisztí-orvosi bizonyítvánnyal) felszerelt kérvényeiket az igazgatósághoz nyújtásuk be 1898. május 20-ig. Jelentkezhetnek: a) tanítójelöltek; b) akik a nm. vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumtól engedélyt nyertek. A megjelenés napja 1898. május 23. Vizsgálati díjak: a) intézeti növendékek 10 frt, b) idegenek 20 frt, c) oklevél-illeték 1 frt, előlegesen fizetendők. Nagyvárad, 1898. ápril 20. *Az igazgatóság.*

A pécsi tanítóképző-intézetben a tanítóképesítő vizsgálatok f. evi május hó 31-ikén reggeli 8 órakor az írásbelivel kezdődnek és a következő napokon folytattnak. Folyamodványok alulirott igazgatósághoz czimezve, keresztlevéllel, orvosi, erkölcsi, működési és összes iskolai bizonyítványokkal látandók el. A tanítóképző évfolyamait másutt végzett tanítójelöltek, vagy azon magántanulók, kik engedélyük alapján, ezuttal a IV. évfolyamról magánosztályvizsgálatot és ennek sikeres kiállása esetén egyszersmind tanítóképesítő vizsgálatot is óhajtanak tenni, engedélyokmányaikat is tartoznak mellékelni és ezenkívül május 25-én déli 12 órakor az igazgató hivatalos helyiségében személyesen is jelentkezni. Az utóbbiak magánosztályvizsgálata és pedig az írásbeli május 26-án, a szóbeli 27-én, mindig reggeli 8 órakor tartatik. A kérvények az intézet igazgatóságánál május 14-ikéig nyújtandók be. Későn érkezett, vagy hiányosan felszerelt kérvények tekintetbe nem vétetnek. Intézeti növendékek 10, idegenek vagy magántanulók 20 frtot fizetnek. Az oklevélért külön 1 frt és a magánosztályvizsgálatokért egyenként 20 frt jár. Mindezen díjak előre fizetendők. Kelt Pécsen, 1898. április 17. *A pécsi tanítóképző-intézet igazgatósága.*

Meghívó. A »Kassa vidéki róm. kath. tanító egyesület« kassai köre május 26-án d. e. 9 órakor Ósván tartja rendes közgyűlését, melyre a t. tagok s tanúgy-bárátok tisztelettel meghívotnak. Más meghívó nem kü-

detik. Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Tisztujtás. 3. Mintatanítás. 4. Ennek bírálata. 5. A kidolgozott tétel felolvasása. 6. Indítványok. 7. A jövő közgyűlés helyének kijelölése. Kelt R-Ruszkán, 1898. április 26. *Menczler József* körelnök.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A párbér.

Az országos kiállítás alkalmával a bizottsághoz egy rejtelmes csomag érkezett. Felbontva azt, a buza, ocsu, fűmag, czírok és egyéb gaznak a vegyülete tűnt a szemlélő elé. Első tekintetre a küldeményt mindenki »madárelségnek« gondolta. E tévedést aztán megmagyarázta egy kartársunk levele, hogy t. i. ama csomag tartalma nem más: mint mutató a kántortanítói párbérgabonából s kéri a bizottságot, hogy azt kiállítani sziveskedjék. De a bizottság egyhangu véleménye ezt a jeles küldeményt még az ősfoglalkozás csarnokának furcsaságai között sem tartotta érdemesnek közszemlére kitenni. Pedig kár, mert a párbér igazán őskori specialitás s hozzá még a gabonák valóságos extraktuma. Nem ártott volna, ha az idegenek megtudják, mivel fizetik nálunk még mindig a legtöbb tanítót.

No, no, hallgass csak ide, kedves barátom, mit mond az 1893. évi XXVI. t.-czikk. A 4-ik §. így szól: »A tanító készpénzfizetését köteles az iskolafentartó havonként vagy évnegyedenként, de mindig előlegesen kiszolgáltatni.« Az 5-ik §. pedig: »A tanítói fizetés egy részének terményekbeni kiszolgáltatása csak oly feltétel alatt engedtetik meg, ha ezen terményeket az iskolafentartó a tanító közbejötté nélkül szedeti be és előre megállapított időközben és előre megállapított mennyiségben szolgáltatja ki a tanítónak, még pedig úgy, hogy az évi utolsó részletet legkésőbb az év november hava végén átadja.« stb. Na édes kartárs barátom, hat nem jól mondja ez a

törvény!? Hát mi panaszod van még? Hát csak az, hogy nem minden iskolafentartónak van végrehajtó hatalma, azok pedig, akiknek joguk, hatalmuk, sőt kötelességük volna ezt a törvényt végrehajtani, avval bizony vajmi keveset törődnek.

Huszonegy évi kántortanítói működésem alatt többször elhatároztam, hogy: no ebben az évben magán beexekváltatom minden hátralekomat. Folyamodványom végigjárta az egész vármegyei fórumot s végre nagysokára beköpögtat a végrehajtó. Szól a dob és a »közhirre tetetik.« »A ki holnap ki nem fizeti a kántortanító minden adósságát, hát akkor exekuczió lesz, mert itt van a végrehajtó.« A faluban erre lett egy kis sürgés-forgás. Egyik felebarátom szitkokkal illetett, a másik pedig vette a rostát és vonta ki a gabonát. S mi lett az eredmény? Egynéhány véka hitvány gabona, olyan »madáreleség« -féle. A pénzt, ezt a befolyt egynéhány garast pedig, elvitte a végrehajtó, — hiszen rászolgált szegény, ő sem elhet szélből. Hogy a lefoglalt és összehordott lim-lomot; fejszét, kapát, avult szűrt, viselt ágyneműt, lyukas szakajtót — valamelyik kártsam eladatta volna — azt alig hiszem. Nem futotta volna az ki »az eljárási költségek« egy harmadát sem. Meg aztán az ilyen uton szerzett gabonának roppant keserű a kenyere. én inkább ehen halok, de ilyen kenyeret enni nem tudok. Nem borzasztó állapot ez!? Erre persze a jegyző, szolgabíró és tanfelügyelő urak vállat vonnak s azt mondják: »Hja, az önök iskolája felekezeti — miért nem szedeti hát az önök fizetését a hitfelekezet — ehhez a politikai községnek semmi köze.« Ugyan kérem, mi az a politikai község? Nem más ugy-e, mint a község lakóainak vallásra való tekintet nélküli összesége, kik a községnek mindennemű közigazgatási és kulturális költségeit egyetemlegesen viselni tartoznak. Miért nem viselik s miért ne viselhetnék — iskoláink szelleme és jellegének főtartása mellett — ezek közösen és egyetemlegesen a népoktatás költségeit is? Mutasson nekem valaki csak egyetlen egy példát arra, hogy a róm. kath. iskolából más vallású tanoncztól ezért elutasítottak, vagy föl nem vettek volna! Mi pedig tanítjuk szívesen valamennyit. Miért nincs hát a »politikai községnek« a mi fizetésünkhöz köze?

Az adót, úgy az állami mint községi adókat, hűségesen beszorítják minden rangu, rendű és vallású felebarátomon, a melyből pontosan fizetik aztán a jegyzőt, kis- és nagybíró, mezei csószt és éjjeli baktort stb. Hát a »politikai község« vagy mint némely helyen nevezik »erkölcsi testület« közigazgatási és kulturális gépezetében mi róm. kath. tanítók nem vagyunk olyan fontos tényezők mint a jegyző és a bíró? akik fix fizetést húznak azért, hogy az adót beszedik és a katona-

kötelest előállítják, de minden más lépésük és írásbeli dolguk után külön díjat kérnek és kapnak is. Hát az a róm. katolikus felekezeti tanító fizetés dolgában alább áll, mint a kisbíró és éjjeli baktort, kik pontosan kapják fizetésüket!? Bizony uraim, ez nagyon szomorú, de igaz! Miért vagyunk mi a hazának ilyen mostoha gyermekei? Azért talán, mert mi tanoncainkat az egyéb tanítandókon kívül a vallásosságra s az ebből eredő tiszta erkölcsre, szelidségre, békére, türelemre, munkásságra, Isten, felebaráti és hazaszeretetre stb. különösen tanítjuk!? No ha ez így van, akkor az esetelt helyzet már nemcsak szomorú, de szégyen is. Miért nem lehetne azt úgy rendezni, hogy az a felekezeti róm. kath. tanító is kapja készpénzben fizetését a községi pénztárból, annak a népnek filléreiből, melynek csemeteit, ha gondjaira bizzak, mindig csak a szépre, a jóra és hasznosra hűséggel és kitartással tanítja.

Szó van most a kongruáról, t. i. a lelkészek párbérének megváltásáról. Hogy lesz-e ebben köszönet, azt nem tudom. De a kántortanítók párbérének eltörlése, illetve ennek készpénzre való átvaltoztatásáról még eddig szót sem hallottam. Pedig hát már ez is égető szükség volna. A ki a párbérszedést nem próbálta, annak e testet ehezgető s lelket botránkozató dologról fogalma sincs. Minden napszámos már este várja és kapja is a fizetést, mi, a »nemzet napszámosai« pedig sohasem tudjuk, mikor lesz a fizetés. Nagyon, de nagyon kívánatos volna, ha a mi párbérünk is, törvényesen megváltva, készpénzben folyósíttatnék, mert ez a kántortanító megélhetését biztosítaná, a rossz fizetők durvaságától a tanítót megóvná s így nevelő tekintélyét nagyban emelné. Kérjük, gondolkozzanak a kérdés megoldásának módzatairól az irányadó körök.

Nemti.

Nagy József.

Szemelvények

a Herbart-féle paedagógiából.

(Folytatás és vége.)

Herbart a nevelés czéljánál ismét eltávozott a kereszténységtől. Ő »erkölcsi jellemszilárd-ságra« akarja növendékeit nevelni. Erkölcstannélkül, hogyan akarja azt?! Az erkölcs-tan sokat nyújt az észnek, de keveset a szívnek: semmi esetre sem lélekemelő, legfeljebb azzal vigasztalhat: légy erkölcsös, tégy jót, mert az életben csak így juthatsz jobb sorsra, csak ez esetben boldogulhatsz. A növendék szeméi előtt azonban más példák vannak; azt látja, hogy sokszor az erkölcsös és jó embereknek nincs szerencsájök és minél jellemte-leőbb, erkölcsstelenebb valaki, annál inkább boldogul. Nem fogja a növendék tanítójának szemébe mondani, hogy hazudik?

Az erkölcsi erő gyökerei a vallásban keresendők. Ez szabályozza a szenvedélyeket, megóv

az önzéstől és materialisztikus világnézettől. Vallásos élet nélkül az erkölcs az, mi a nyár az északi sarkon, a mi által az étel só nélkül. A vallás a nevelés lelke, alapja. Hisz a hitelet hiánya oka az erkölcsi elzüllesnek, azt felesleges bizonyítani, eléggé mutatják azt a közéletünkben előforduló bukások, korrupciók. A hitelet alapja a morálnak, a becsületérzésnek, a jellemnek.

Vajjon a becsületérzésre való hivatkozás elegendő arra, hogy valaki erkölcsös legyen? Külsőleg, ha esetleg mások megvetésétől fél, lehet, hogy elegendő; de belsőleg nem lesz képes azon esatákat végig harcolni, melyek az erkölcsi jellemképzéshez szükségesek. A »becsület« igen relativ fogalom, az egyik ember ezt, a másik amazt tartja becsületesnek. »Csak azon biztos tudatban, hogy a túlvilági életben örökös jutalom kecsegteti, melyet csak erkölcsi jellemzilárdság által lehet elnyerni, talál a növendék indító okot erkölcsi törekvésre, az összes benső harcokra, melyeket az erkölcsiség érdekében végig kell vívnia. E nélkül nincs szilárd támpontja, mely erkölcsi jellemzilárdságra emelkednék.« (Dr. Stöckl).

Herbart nevelésének egy másik célja: az »érdek sokoldalúsága«, azt akarja, hogy a nevelő növendékét sok és különböző czelokra képesítse. A nevelés tehát ne legyen egyoldalú, hanem sokoldalú — úgy alanyi (subjektív) mint tárgyi (objektív) tekintetben. Az első számára az összes szellemi erőket kell fejleszteni és kiképezni, és pedig úgy, hogy a növendék, bármily pályát válaszson, elegendőképen legyen felszerelve.

Erre találoán jegyzi meg a már említett Stöckl: »Ez helyes, de nem célja a nevelésnek, csak törvénye.« Mindnyájan tudjuk, hogy az egyhangu neveléssel a nevelés célját nem érhetjük el, hogy azt elérhessük, követni kell azon szabályt, hogy a nevelés mindenoldalu legyen. Bárki kérdezheti: »Mi célból kell az érdek sokoldalúságára tekintettel lenni?«

A tanítás Herbart szerint legyen nevelő. »Fogalmam sincs« — ugymond — »nevelésről, tanítás nélkül és viszont tanításról, mely nem nevel egyszersmind.« A tanítás célja tehát: tökéletesedés. Szerinte miben áll ez? »Az érdek sokoldalúságában.« Erről már fenneb volt szó. Itt csak megemlíteni akarom, hogy Herbart tanítása négy fokozatra oszlik: Concentratio-, eszmélés, rendszer- és módszerre. Egy példa mindent jobban megmagyaráz. Vegyük például a mindnyájunk előtt ismeretes »kánai menyegzót.« Ezt Herbart rendszere szerint a következőképen kellene tanítani: Cél: Jézus első csodatétele. Elemzés (analysis). Mi a csoda? Oly érzéki tünemény, melyet természetes erő létre nem hozhat, s mely épen ezért Istennek a természet rendjébe való, rendkívüli beavatkozása. Összekötés (synthesis): a történet elolvasása vagy elmondása. Concen-

tratio. A jegyesek szegények. Maria látván, hogy csak Isten mindenhatósága segíthet, kéri fiát, Jézus ezt megígéri részint szeretetből, részint pedig, hogy Istenségéről tanúságot tegyen. *Eszmélés.* A természet csodái. Miként hozza létre a szőlőt — a bort. Krisztus minden más anyag nélkül csinált bort és gyorsan, saját erejéből, ő tehát mindenható mint a Teremtő. *Rendszer.* Istennek csak akarni kell és megvan minden. Milyen hatása van a csodának? *Módszer.* A bornak vérré való átváltoztatása utolsó vacsorakor.

A mint látjuk, ily tanítás egy már fejlett észnek alkalmas, de egy még csak fejlődő elemnek nem. Annyi az összehasonlítás és magyarázat, hogy elbeszélésre nem jutna az időből.

A fegyelemről is néhány szót. A fegyelemnek feladata a nevelés és tanítás sikere fölött örködni; segédeszközei: a jutalmazás és a büntetés. Hogy fegyelemről szó lehessen, a növendéknek szabadon kell választani a jó és rossz között. Ezen szabadság azonban az akarat tulajdonságának tekinthető, mert ez az, a mely választ, s mert az akarat önmaga határozza el magát cselekvésre. Ebből az következik, hogy az akarat leiki erő — ezt pedig tagadja Herbart. »A ki pedig ezt tagadja, annak az akarat szabadságát is tagadni kell. Itt nem használ semmi kibúvó. A hol akaratszabadság nincsen, ott fegyelemről sem lehet szó, mit fegyelmeznék a növendéknél, ha nem szabad akaratát? Ha ilyen nincs, akkor az egész fegyelem — illuzió. A hol pedig fegyelem nincs, ott nevelésről sem lehet szó.« (Stöckl).

Végül ismerkedjünk meg vallásos nézeteivel.

Herbart szerint a vallás szükséges, nem annyira az erős, mint inkább a gyenge lelkeknek; habár — ugymond — az elsőnek is alkalomadtán támaszul szolgálhat, a menyinyben bizalmat, erőt, üdülést, megkönnyebülést meríthetnek abból. Isten fogalmát a szervezet czélszerűségére alapítja. Isten primus inter pares, de nem a legfelsőbb lény.

Herbart neveléstanában mellőzi a kereszténységet és ennek természetfölötti nevelő eszközeit. (Ima, istentisztelet, szentségek.) Krisztus nála nem fordul elő, ő nélküle akar nevelni, csupán természetes nevelő eszközökkel. Ezek nélkülözhetlenek, de nem elégségesek, a természetfölöttieket hozzá kell venni. Ez utóbbiakról persze a modern paedagogia mit sem akar tudni, pedig a tapasztalat bizonyítja, hogy nélkülök a természetes nevelő eszközök is elvesztik hatásukat, erejüket s így nem csoda, ha a modern paedagogia sokszor kétségbe esik.

Nekünk keresztény nevelőknek annál inkább ezen természetfölötti nevelő eszközöket felkarolni, mivel, sajnos, a szülői ház úgy is elhanyagolja.

»A modern korszellem ellensége a pozitív kereszténységnek s igyekszik azt a nyilvános

és magánéletben elnyomni. Ennek maradandó nyoma nem volna, ha a keresztény szellemet a nevelésből nem szorítanák ki. Azért áhítoznak első sorban az iskolák után. A paedagogiában a tiszta naturalizmust akarják. A Herbart-féle paedagogia ez arban uszik s ez az oka, hogy az a paedagogiai világban oly nagy diadalokat arat s hogy azt ugyyszólván paedagogiai evangéliumnak tartják. Mäskülönben már rég elfelejtettek volna.◀

Katholikus iskolákba nem való a Herbart-féle paedagogia. Egy hires kath. paedagogus azt mondta, hogy az igazi paedagogiai csillag az, mely Bethlehembe vezet. Herbart pedig nem az a csillag.

Brassó.

Augusztin Imre.

»Szükséges e tankönyv illetve kézikönyv a népiskolában reális tantárgyak tanításához?◀

(Folytatás és vége.)

A tankönyv-írók azon tanítók izlését és nézetét veszik legtöbbször tekintetbe, kik oly tankönyveket kívánnak, melyeknél a tanítónak nem kell önállóan gondolkodni, fáradozni és melyek csak arra szolgálhatnak, hogy a gyermekek a fejezetek tartalmát bemagolják.

Ez az oka, hogy a legszebb elvek nem vitetnek át a gyakorlatba; mert a tanítók nagy része már fiatal korában megszokja a tankönyvek mellett való tanítást és az ily tanítók most már csak nagy kedvetlenséggel és talán az ifjúság kárara nélkülözhetnek a tankönyvek használatát.

Vannak paedagogusok, a kik azon nézetben vannak, hogy a reális tantárgyakat a népiskolában csakis e célra szerkesztett kézikönyvek alapján lehet sikeresen tanítani. Az én szerény nézetem az, hogy a népiskolában s különösen osztatlan népiskolában a reális tantárgyak tanításához a kézikönyvek egyáltalában egészen fölöslegesek és tapasztalatból azt ajánlom, hogy a tanító a tananyagot *szabadon* és az *olvasókönyv* alapján adja elő. Nézetem szerint a falusi népiskolában olvasókönyv, katechismus és biblián kívül más könyvek ne használtassanak, mert ez az eljárás a paedagogia követelményeinek leginkább megfelel és ennek sok előnye van.

A népiskolai oktatás legelső és legfőbb feladata a folyékony és értelmes olvasásra irányul, mivel az olvasás a kulcsa és eszköze minden további ismeretszerzésnek és gyarapításnak. Ez a készség a legnagyobb mértékben figyelem ébresztő, ezért kell, hogy a népiskolai oktatás súlypontját az értelmes és folyékony olvasás képezze. Fektessünk azért legnagyobb súlyt eme tantárgy tanítására. E tárgynak uralkodnia kell a népiskolai oktatás egész hat tanfolyamán.

Hogy a mai népiskolai tanulók a sok tantárgy magas céljai miatt nem igen tudnak

folyékonyan olvasni, helyesen írni és jól számolni, az tökéletesen igaz; de ennek oka az előbbieken adva van.

Előre meg lehetett ezt jósolni, mikor is a tantárgyak egész legiójával boldogították a népiskolát. A helyett, hogy a reáliákat a legszükségesebbre összevonván, elemi módon az e célra alkalmas olvasókönyvbe foglalták volna, nekiálltak és kisütöttek a reáliakból mindjárt négy külön tantárgyat, még az egy tanítóval bíró vegyes osztályu népiskolában is.

Valóban, nem paedagogiai eljárás sokat tanítani rosszul; hisz nem egyetem, s nem középiskola a népiskola, hol minden ismeretág különvalva tanítandó.

Nem tudom belátni, hogyan lehessen az osztatlan iskolában, nem ily iskolák céljaira készült tankönyveket, jó sikerrel használni.

Megeljük még, hogy a külön reál szakkönyvek használata meg lesz tiltva a népiskolában, hogy a tananyagot tantervileg vonják össze egy reálovasókönyvbe.

Ha tehát azt óhajtjuk, hogy jövőre javulás álljon be a népiskola fő- és melléktantárgyainak méltatásában, hogy a gyermekek a szükségest a kellemessel, a hasznost az érdekesel összefüggve tanulják: akkor vonjuk össze a tananyagot egy kiadandó új tantervben, a mely tanterv ne különböztessen meg annyi tantárgyat, mert ez tévútra tereli a tanítókat. Irásának az iskolai főhatóságok oly olvasókönyveket, melyek minden olvasmány végén a bennök előforduló tartalomról egy rövid összefoglalást tartalmazzanak, úgy, hogy a tanulók tárgyalás s kellő magyarázás után e tartalmat megérthessék s mint eredményt ismételhessék. Ez által a többi tankönyvek használata fölöslegessé válnék, a nélkül, hogy a tanítót működésében bármi is elkedvetlenítene. Ily módon szerkesztett olvasókönyvnek különösen az osztatlan népiskolában nagy hasznát vehetné a tanító, mert ez által a tanítás fáradságát nagy mértékben könnyebbítené és a tanítás eredményét intenzívebbé tenné.

Ha a tanító a legszükségesebb reáliákat az olvasókönyvben találja, akkor az olvasmányok kezelése által kettős célt ér el, t. i. az olvasás gyakorlását és a reálismeretek megértését, míg a jelenleg használatban lévő kézikönyvek mellett: az idő elforgácsolódik és az eredmény igen csekély.

Továbbá a reáltárgyaknak olvasókönyv alapján való tanításnál a tanító utalva van arra, hogy minden órára előkészüljön s hogy tervszerűen, szemléletileg tanítson. A közvetlen oktatás, az élő szó hatása pedig igen nagy. A tanulók a tanító előadására az olvasmány-tárgyalás közben jobban figyelnek, önálló gondolkodáshoz szoknak és nagyobb tisztelettel viseltetnek tanítójuk iránt, mert a tudományokban tett haladásukat csakis a tanító előadásának, nem pedig a könyvnek köszön-

hetik. Ezen módszeres eljárást a leendő tanítónak már a tanítóképző-intézetekben be kell mutatni, hogy az mint gyakorló tanító, ily módon iparkodjék tanítani.

Azon megdönthetetlen igazságnak, hogy a tanító és a természet a legjobb könyvek az iskolai tanításban, mindenütt uralomra kell jutnia; valamint azon meggyőződésnek is, hogy sem valamely kis természetrajz vagy természettan, de még az olvasmányok szakszerű tárgyalása sem pótolhatja a tanító előadását, és hogy a természetrajz és természettani ismeretek csak szemlélet, tapasztalat útján és nem csupán az olvasókönyv alapján nyújthatók. Tegyen a tanító tanítványával gyakrabban kirándulásokat a szabadba, hol aztán a természet nagy könyvéből szemléletileg oktassa a növendékeit. A tanítás tehát ne legyen csupán szóbeli tanítás, vagy mint általánosan mondják, előadás, hanem szemléltető ismertetés. A szemlélet után épen úgy vágyódik a gyermek, mint a szomjas, a víz után. A tanítás induljon ki a szemléletből, haladjon az ismeretről az ismeretlenre, a tárgy szemléléséből annak lényegére, a példából a szabályra. Váltsuk fel az iskolaszobát a szabaddal, a természettel. Az erdőt csakis erdőben, a szántóföldet és a rajta levő terményeket a szántóföldön, a munkát a munkánál lehet alaposan megismerni, megtanulni. Ne követeljék tanulóinktól a magolást, ez csak merev emlékezeti ismeret, melyet saját erejéből kell kiegészítenie. Ha az iskolai tanítás az előbb körvonalozott úton halad, akkor a tanuló élő szemléleten és saját öntevékenységen alapuló ismeretek birtokába jut, melyeket aztán örök időkre meg is tart és az életben is hasznosítani fog.

Láthatjuk tehát, hogy különböző módok vannak, melyek által lehetséges volna a reális tanönyvek használatát mellőzni. Én az itt elősorolt két módot e célra legezészerűbbnek találok; de különben a mód megválasztása a tanító egyéniségétől és a körülmények minőségétől függ. Azonban ha minden tanítóképezdék feladata lesz növendékeit odavezetni, hogy képesek legyenek a reáliákat kezükönve nélkül is tanítani, e tekintetben nem kételkedhetünk a kedvező jövőben. Azért gondoskodjunk olyan népiskolai olvasókönyvekről, melyek a paedagogiai kívánalmaknak megfelelnek és egymással szoros összefüggésben állanak, melyek a reális tantárgyak tanítását az erkölcsképző tanítással jobb kapcsolatba hozzák és melyek a növendékeknél egy egységes gondolkör létrehozását előmozdítják.

Az itt elmondottak érvényesüléséről függ nézetem szerint az iskolával szemben hirdetett hiányok megszüntetése, a jogos panaszok elnémitása.

Révfalva.

Rehorovszky Péter,
tanító.

VEGYESEK.

A kath. tanítók állandó bizottsága megkezdte hivatalos működését, miután a hercegegprimás a megválasztott tiszlikart megerősítette és *Dr. Steinberger Ferenczet* elnökké kinevezte. A Szent-István-Társulat tanácskozó-termében április 27-én tartott első értekezleten a tiszlikar megállapította azon intézkedéseket, melyek a bizottság további munkásságát lehetővé teszik, s előkészítette az augusztusban tartandó ülést. Három bizottságot alakított: egyiket, a mely a fogadalmi zászló költségeinek a számadását és az árvaházra begyűlt adományok kimutatását megvizsgálja, egy másodikat, a mely a hercegegprimás kívánsága értelmében a bizottság munkalkodásának vezérelvét s ügyrendjét kidolgozza, és harmadikul egy rendezőbizottságot, mely a vidéki tagok fogadtatásáról gondoskodik. A milleniumi kath. kongresszus határozatait emlékirat alakjában fogja a bizottság fölterjeszteni, a melyeket az akkori előadók szerkesztenek meg. A tiszlikar e megalakulása alkalmából felirattal üdvözölte Vaszary Kolos bibornok hercegegprimást, s a kath. tanítóság üdvözlését tolmácsolta báró Hornig Károly veszprémi püspök előtt, valóságos belső titkos tanácsossá történt kineveztetése alkalmából. A bizottság ügyrendjének megbeszélésére a kath. egyesületek is felhivatnak.

Knauz Nándor halála. A magyar katolikus egyházat és a magyar történettudományt súlyos veszteség érte: Knauz Nándor pozsonyi nagyprépost, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a kiváló történettudós, a napokban 67 éves korában meghalt. Knauz Nándor 1831. október 12-én született Ó-Budán. A növendékpapok sorába Kopácsy primás vette föl. A böselelet Nagyszombatban, a hittudományokat Esztergomban végezte. 1854-ben szenteltetett fel áldozó pappá, mire egyideig a pozsonyi Emericanumban tanulmányi felügyelő volt. 1860-ban az esztergomi főegyházmeze alkönyvtárosa és érseki levéltárosa lett. 1869-ben nagyszombati szentszeki ülnök. 1871-ben esztergomi kanonok. 1878-ban szerfeli apát, 1890-ben scardonei vál. püspök lett. Dankó halála után pedig pozsonyi nagypréposttá nevezetett ki. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának s alapításától fogva a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának. Irodalmi működése igen korán kezdődött. Fiatal korában szépirodalommal foglalkozott, de 1856 óta teljesen történelmi tanulmányainak szentelte magát. Ebbeli érdemeiért a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választotta meg. 1859-ben kiadta „Az országtanács és az országgyűlés 1445—1452” című nagy művét; megindította az esztergomi főegyházmeze okmánytárát (1867—1866.) Többi művei: A magyar nyelv története az egyház és hazában (Esztergom, 1870.); A pozsonyi káptalan kéziratjai. (Esztergom 1870.); Megtárgyalta a nápolyi Margit-legendát, II. Endre szabadságlevelét; Nagy Ivánnal együtt szerkesztette a »Magyar Tudományos Értekezőt«. 1863—1865-ben pedig a »Magyar Sion« szerkesztője volt. A felsoroltakon kívül számos kisebb értekezése jelent meg. Temetésén a Magyar Tudományos Akadémia Ortvay Tivadar akadémiai tag által képviseltette magát. Az ő. v. f. neki!

Meghívó. Az »Alsófehérmegyei róm. kath. tanítóegyesületnek« 1898 május 5-én Szász-Szebesen tartandó tavaszi gyűlésére és Osváth Mózes szász-szebesi r. kath. tanító 30 éves tanítói működésének megünneplése céljából az alsófehérm. r. kath. tanítóegyesülettől és Szász-

Sebes rend, tanácsu várostól ugyanakkor rendezendő díszgyűlésre. A közgyűlés tárgysorozata: 1. 8 órákor Veni Sancte. 2. Gyakorlati tanítás a számtanból. Tartja Vitos M. tövisi tanító. A tanítás biralata zártkörű. 3. Elnöki megnyitó. 4. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. A népiskola a középkorban. Felolvasás Zlamál Agost főgymn. tanártól. 6. Szavalat. Előadja Both M. túri tanító. 7. A jámborság és erkölcsesség fejlesztése a gyermekekben. Felolvassa Kovács N. boiczai tanító. 8. A pénztárnok jelentése. Az évi költségvetés megállapítása. 9. Indítványok. — A d. e. fél 12 órákor kezdődő ünnepség műsora: 1. Megnyitó beszéd. 2. A jó Isten Malán Cézártól, éneklí a szász sebesi Emkedalaskör. 3. Beszéd. Tartja Zlamál A. főgymn. tanár. 4. Szavalat. Előadja Molnár Klára állami isk. tanítónő. 5. Ima. Weber M. Károlytól. Éneklí az Emkedalaskör. 6. Az ünnepelt üdvözlése a szászsebesi tisztelői részéről. 7. Kölesey Hymnusa. Erkelől. Éneklí az Emkedalaskör.

RÖVID HIREK.

Ertesítés. A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi márczius hó 30-ikán 1899. sz. a. kelt magas rendelete értelmében az 1896 márczius 28-án 5.630. sz. a. kiadott szabályzat alapján a siketnémák váczí m. kir. országos nevelő- és tanítóképző-intézetében f. évi július hó 5-étől bezárólag aug. hó 13-ig dadogók és hebegők oktatására képesítő tanfolyam tartatik, melyre legfeljebb 35, valamely nyilvános jellegű tanintézetnél alkalmazásban levő okleveles tanár, tanító és tanítónő vétetik fel. A képesítő tanfolyamra felvételt nyerő tanárok, tanítók és tanítónők közül 24-en teljesen ingyenes, az intézet belkő tanári számára megállapított ellátással segélyeztetnek, valamennyi hallgató pedig igényt tarthat az intézetben ny rendő szabad lakásra. A székesfővárosi tanítók és tanárok 12 frtért vasuti bérletjegyet nyerhetnek az egész időre és naponként kijárván a tanfolyamra, már d. e. 11 órára visszatérhetnek a fővárosba. A vidéki tanárok, tanítók és tanítónők ide és vissza utazásuk alkalmával ugy mint a múlt évben, II. oszt. féljegyet kapnak, melynek ára a tanfolyam pénztárából meg lesz térítve. A tanfolyamon résztvenni óhajtok felvétel iránt a nmélt. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz czimzett kérvényüket (melyhez oklevél és működési bizonyítvány csatolandó) legkésőbb folyó évi május 30-áig *Roboz Józsefhez*, mint az emberbaráti tanintézetek orsz. szakfelügyelőjéhez küldjék be. (Vácz, a siketnémák intézete)

Iskolai ünnepély. A Szt.-Margit nevelő-intézetben (IX. Knezius-utca 7. szám) f. évi április hó 25-én délután 5 órákor hazafias ünnepély tartatott a következő sorrenddel: 1. Ének: Hazádnak rendületlenül. 2. Alkalmi beszéd. Tartotta Hantos Ferencz, az intézet lelkesze. 3. Rákóczy-induló. Zongorán több hangszer kíséretével. 4. A szabadság napja. Az 1848-iki események főbb mozzanatainak előadása több növendék által. 5. A tiz szobor. Apotheozis. Irta Czizkay Lajos.

Iskolai ünnepség. Nagy-Csalomán f. évi április hó 11-én az 1848. évi törvények szentesítésének 50 éves évfordulóján az iskolateremben iskolai ünnepély tartatott, melyen ugy a nagycsalomiai, mint a szomszédos kovári és ipolykeszi összes iskolai növendékek tanítójuk személyes vezetése mellett zászlók alatt megjelentek. Peintler Géza nagycsalomiai kántortanító vezetése alatt a növendékek megjelentek a templomban és isteni tisztelet után az összes növendéksereg a szülőikkel felvonult az iskolába, hol Márton István elnök lelkes beszédet intézett a jelenlevőkhez és az iskolaszék emlékérmét osztott szét a növendékek között.

Szerkesztői üzenetek.

K. M. Sand. Az 1893. évi XXVI. törvényezikre hivatkozzék. Megjegyezzük, hogy a díjlevélben megállapított 20—20 kr-ra relléktálhat. Ebben van hivatalosan megállapítva a tanítói jövedelem. A kártalanítást azon hatóságtól követelheti, mely a több jövedelmet pályáz-

tatni elhatározta. — G. I. Vág Királyfa. A beküldött hivatalos körözvény szövegén változtatást mi önmagunktól nem tehetünk. Ebben az ügyben előlegesen az egyházmegyei főtanfelügyelősegnél kellett volna a helyesbítés czéljából lépéseket tennie. Még most sem késő. A hivatalosan eszközölt kiigazításnak készséggel adunk helyet. — J. A. Jeszeniczen. A közel környéken van: Pozsonyban, Győrött állami; Közegen, Nagyváradon, Búdanesten Kalocsán, Kassán róm. katolikus. — Sz. I. Bussa. Beérkezett Sorát ejtük. Talán meglesz rövidesen. Üdvözet. — V. O. Egres. Befolyásos támogatás nélkül hasztalan volna minden kísérlet. Tessék az illető hivatalhoz fordulni. — R. R. Nógrád-Sz.-Iván. A kérvényre csak azon esetben nem kell bélyeg, ha szegénységi bizonyítványt mellékelünk. Ez esetben a hitközség szegénysége lehet az indok a következtetésre. Bizonyosat mi sem tudunk utána járunk. A jövő számban értesítjük. — V. J. Ujfalu. Tényleges működése a tanítói oklevél megszerzésével kezdetét veszi, ha az állás, amelyet betölt, rendszeresített s abban mint törvényesen megválasztott tanító működik. Intézzé úgy a dolgot, hogy a megerősítést az egyházmegyei hatóságtól még a szünetelő előtt, vagy a szünetelőben megkaphassa. — Ch Gy. Brassó. Beérkezett. Véleményünkről levélben tudatjuk. — P. N. Csalomia. Kívánságát teljesítettük. — S. I. Gelse. Forduljon a Társulat igazgatóságához. A szükséges felvilágosítást haladéktalanul megkapja. — V. J. Vilhuy. Türelm. Levél megy. Üdvözet. — K. M. Környe. Az értesítésre számítottunk. Üdvözet.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Munkácsi gör. kath. egyházmegye.

A serbőczi (Bereg) gör. kath. éneklész-tanítói állomásra pályázat hirdettetik. A javadalom jövedelme és fizetése 128 frt 57 kr., államségély 271 frt, összesen 399 frt 57 kr. Az ezen javadalomra pályázo éneklész-tanító urakat felkérem, hogy folyamodványaikkal felzterelve, f. évi május hó 5-én reggeli 10 órákor sziveskedjenek a serbőczi lelkeszi lakban megjelenni. Alkö-Vereczkén, 1898. április hó 3-án. Halaktovics Bertalan ker. alesperes.

Rozsnyói egyházmegye.

A ragályi (Gömör) r. kath. kántortanítói állomásra május 10-re pályázat hirdettetik. Jövedelme: a hitközségtől készpénzben és terményekben 250 forint, államségély 150 frt, stóla körülbelül 30 frt, korpólék 50 frt. Lakása most egy szoba, konyha, kert, de őszől 2 szobája lesz, mert új iskola épül most, a régi iskolában szintén szobája lesz. Kérvények a ragályi róm. kath. iskolaszék elnökehez küldendők. 2—3

Szombathelyi egyházmegye.

Máriahavasi róm. kath. német kántortanítói állomásra, melynek jövedelme szabad lakáson kívül 301 frt, tanterem fűtésére 3 öl puha tűzifa, junius végeig pályázat hirdettetik. Vizlendva, u. p. Szarvaslak, 1898. április 21. Csárics József iskolaszéki elnök.

Veszprémi egyházmegye.

A Jajoskomáromi (Veszprém) róm. kath. kántortanítói állomásra május 17-re pályázat hirdettetik. Jövedelme: lakás: két padlózott szoba, meleg konyha, pincze, istálló, baromfiól és szép házikert, 15 hold szántóföld, ebből 8 1/2 holdat község megmunkál (jelenleg 32 frtban megváltva). Adót tanító fizeti. 19 gazda után páronként 1/2 mérő buza, 63—67 pár után 1/2 mérő rozs, lélekpénz páronként 50 kr., fapénz 15 kr., kántortanító által vett fát község hazahordatja, ostyasütésért 7 frt, szt. mise, keresztelés és temetés után ugy 20—25 frt. Tanköteles helybelitől 40 kr., pusztaitól 1 frt. Tankötelesek száma 80—90. Tannelv magyar és német. Személyes megjelenés kívánatik magyar-német énekpróba végett. Kérvények Lajos-Komárom (Veszprém) róm. kath. plébániához küldendők.

Legalkalmasabb jutalomkönyvek az iskolai záróvizsgálatokra.

Auhi A. Falusi gyermekek könyve. Két képpel.) Ara kötve	— 40	angol vászonkötés 3 frt. Egész bőrkötés vörös metszéssel 3 frt 50 kr. Ugyanaz arany metszéssel 4 frt. Chagrin kötés arany metszéssel 5 frt. Igen finom borjubőr kötés	6.
Aranka, vagy az alázatosság diadala a kevélység föl- lött. A francia eredeti V. kiadás után fordít- totta Gyuris Antal. A magyar fordítás II. ki- adása. Ara kötve	— 50	Officium Hebdomadae Sanctae. Nagyheti szertar- tások. (1 képpel.) Füzve 1 frt 20 kr. Egész angol vászonkötés 1 frt 60 kr. Egész bőrkötés vörös metszéssel 2 frt 20 kr. Ugyanaz arany metszéssel 2 frt 60 kr. Chagrin kötés arany metszéssel 3 frt 50 kr. Igen finom borjubőr kötésben	4.
Baján Mihály dr. László főherceg élete és halála. Sok szép képpel. Díszes kötésben	— 60	A kettő egyben. Füzve 3 frt 20 kr. Egész angol vászonkötés 4 frt. Egész bőrkötés vörös metszés- sel 4 frt 50 kr. Ugyanaz arany metszéssel 5 frt. Chagrin kötés arany metszéssel 6 frt. Igen finom borjubőr kötés	7.
G. Büttner Julia. Az édes mostoha. (Képekkel.) Ara kötve	1.	Pintér Kálmán. Irodalmunk a milleniumig. Számos szép képpel. Ara díszes vászonkötésben	— 80
G Büttner Lina. Testvérek vagyunk. Elbeszélés serdüló leányok számára. (Képekkel.) Ara kötve	1.	Pokorny Emánuel. Színjátékok ifjúsági színpadra. I. kötet. (Tartalma: A vértanu-család. — Morus Tamás.) Ara kötve	— 80
Demény Dezső. Vallásosság és kincsvágy. Ifjúsági elbeszélés Mexico meghódítása idejéből (Képek- kel.) Ara kötve	1.	II. kötet. (Tartalma: A padlásszobában. — Az örökség. — Inkognitó. — Az igazgató úr. — A fogadás.) Ara kötve	— 80
Dorsey Anna. A lelkismeret, vagy Brooke Mari megpróbáltatásai. Amerikai elbeszélés. Fordít- totta Gyuris Péter. (Három képpel.) Ara díszes kötésben	— 80	Pongrácz Julia báróné. A női erények legszebb virágai. Világba lépő leánykák számára. Ara kötve	1.
Fullerton Georgina. Lady — Laurencia. Elbeszélés a japán életből. Dr. Hurter Frigyes németje után ford. az esztergomi papnövéndékek magy. egyházirodalmi iskolája. Több képpel. Ara díszes kötésben	1.20	Prónay Antal. A kis Jézus. (Számos szép képpel.) Ara kötve	1.10
Hasznos mulattató. Gyűjteményes ifjúsági kiad- vány. Képekkel. Díszes vászonkötésben	— 80	Seeburg József. Egyiptomi József A mi kedves Üd- vözítőnk Jézus Krisztusnak megragadó előképe. A fido esztergom egyházmegyei hatóság jóváha- gyásával. (4-r. 27 l. és 12 színnyomatu kép) Ara kötve	1.20
Hasznos olvasmányok az ifjúság számára. Képek- kel. Ara díszes vászonkötésben	1.	Sötét napok. A három árva. Elbeszélések az ifju- ság számára. (Képekkel.) Ara kötve	— 80
Hattler-Tóth. Virágoskor a katolikus gyermek- kertből. Számos képpel. Ara díszes kötésben ..	— 80	Szabó Imre. A katolikus ifjúság számára. Ara kötve	1.
Ifjúság könyve. Elbeszélések és költemények Ara kötve	1.	Szabó Imre. A falu őrangyala. II. kiad. Ara kötve Szüzött leánya. A — Füzve	— 70 — 20
Ifjúsági olvasmányok. Képekkel. Ara kötve	1.	Sziklay János. A torony története. Kincs István. Gonosz idők. Elbeszélések az ifjúság számára. (Képekkel.) Ara díszesen kötve	— 80
Ifjúság öröme. Az —. Mulattató és tanulságos ifju- sági olvasmányok kath. fiú- és leánygyermekek számára. Egyszerű kiadás. Öt kötet. Ara fél- vászonkötésben kötetenként	— 80	Tanulságos olvasmányok az ifjúság számára. Képekkel. Kötve	— 80
— — — — — finom kiadás. Öt kötet. Ara vászon dísz- kötésben egyenként	1.20	Tárkányi Béla. Szent Ének-füzér. Kötve	— 20
(Az ifjúság öröme minden köteté önálló egészét képez.)		Tárkányi Béla. Lelki Manna. imádságos és éne- kes könyv a ker. kath. ifjúság számára. Kötve: A) vászonkötés fekete nyomással	— 35 B) színes nyomással
Karácsonyi képeskönyv jó gyermekek számára. Fes- tette Diefenbach Lénárd. Magyar szövegét írta Rosty Kálmán S. J. (4-r. 16 színnyomatu lap.) Ara kötve	1.20	C) bőrkötés, arany metszéssel	— 80
Két fiú története. Elbeszélése. (Két képpel.) Ara ..	— 25	— — Ugyanaz. <i>Bogisich Mihály</i> hangjegyeivel. Ara vászonkötésben — 50, bőrkötésben I —, finom chagrin-bőrben arany metszéssel	1.30
Kincs István. A testvérek. Ifjúsági elbeszélés. 2 kép- pel. Ara kötve	— 40	— — Kis Lelki Manna. Énekeskönyv a legkisebb tanulók számára. Kivonat a Lelki Mannából. Ara kötve	— 12
Kincs István. A vadon gyermeke. Ifjúsági elbe- szélés. 2 képpel Ara kötve	— 40	A Tárkányi-féle imakönyvek a zsenge és a serdüló ifjúság- nak legmegfelelőbbek és legolcsóbbak széles e hazában	
Kisfaludy Árpád. Levelek hugomhoz az olvasásról. Ara füzve	— 60	Vaszary Kolos. A várnai csata. Füzve	— 50
Díszes vászonkötésben	1.	Wiseman—Urbanek. Az örök lámpa. Elbeszélés. Félvászonkötésben — 25, egész vászonkötésben — 40	— 40
Levelek az első szent áldozás után. Franciaából ford. Stadler Endre. Ara félvászonkötésben 25 kr., egész vászonkötésben	— 40		
Dr. Lőrincz Gyula. A magyar történet századai. Számos szép képpel. Díszes vászonkötésben	— 80		
Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent- István-Társulat. Ara	1.20		
Milleniumi emlékkönyv. Sok szép képpel. Ara kötve	— 80		
Officium Divinum. Kalauz a keresztény kath. mag- án- és nyilvános isteni szolgálatra. II. átdolgo- zott kiadás. (4 képpel.) Ara füzve 2 frt. Egész			

Az itt felsorolt könyvek mind a

Szent-István-Társulat kiadásában (Budapest, IV. ker.,
Királyi Pál-utca 13. sz. a.)

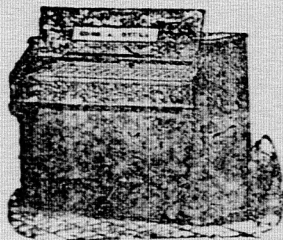
jelentek meg és szerezhetők be.

Orgona-harmonium és zongoragyár ÉDER ANTAL GYULA

Budapest, IV., váczi-utca 4. sz.

Ajánl. közkedveltségű

Iskola- és templom-orgona-harmoniumot.

melyekből az országban már több ezer van használatban, a mellékelt rajz szerint, szép izlésteljes fényfaburkolatban, olcsó árak mellett, részletfizetésre is.

Orgona-Harmoniumok minden nagyságban folyton készletben vannak
Új zongorák 300 frttól kezdve.

Új Pianinók 250 frttól kezdve.

Kimerítő árjegyzékek kivanatra küldetnek.

A gyermek első tanítója

nélkülözhetlen vezérkönyv mindazoknak, kik az elemi népiskola I. osztályának tanításával foglalkoznak. E munka nagy oktáv alakú 377 oldalon az említett osztály összes tantárgyainak módszeres feldolgozását tartalmazza. Megrendelhető a Szent-István-Társulat ügynőségénél: Budapest, Királyi Pál-utca 13. szám, 2 frt 50 kr. előleges beküldésével vagy postai utánvétellel.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

BUDAPEST, Garay utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udv. orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak. A cég 24 évi fennállása óta

630 új orgonát

épített, melyek közül 222 esik Magyarországra a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállítottak.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros

Budapest,

II. ker., Lánchíd-utca 5.

Iskolai hegedűk

3, 4, 5, 6 frttól 100 frtig

Kis bőgők

8, 10, 12, 20 frttól 50 frtig

Nagy bőgők

28, 30, 32, 40 frttól 100 frtig

Cimbalmok

35, 40, 80, 100 frttól 300 frtig

Dob két verővel

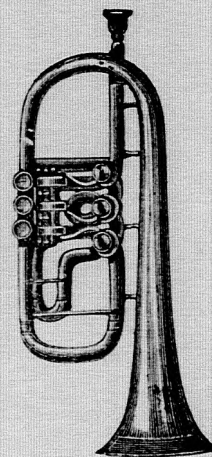
8, 10, 12, 16 frt

Jelzőkürt

3, 4 frt

Harmónikák elpusztíthatatlan erős orgona-hanggal

2 frttól feljebb

== Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

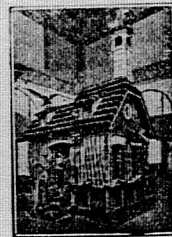
Saját érdekünkben csakis ezen eredeti csomagokat kérjük és fogadjuk el.

Hazánk legnagyobb molykár ellen biztosító- és megóvó-intézete

Katzer József szücsmester Budapest, VI., Ó-utca 44. szám.

Műhelyek és raktárak: Ó-utca 42., 44., 45., 46. és Uj-utca 43.

Utazó- és Complett városi bundák, gallérok, sapkák stb. szörme divatáruk.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája (Harisch-bazár).